

ચાલો, ગાઈએ ગીતડું :

દોઢ ફૂટની દાઢી ને ચાર ફૂટની ચોટલી
 ગધ્યા ઉપર બેસે ડોસો, માથે મૂકી પોટલી
 ઠસ્સ ઠસ્સ જાય
 ફસ્સ ફસ્સ થાય
 ચોટલીના ઝૂલામાં બેસી,
 પંખી ગીતો ગાય !
 ચોટલી ઊડે ફર્રર ફર્ર
 દાઢી ઊડે સર્રર સર્ર
 ગધ્યાની પૂંછડી લાંબી લસ્સ
 ટાઢે ધ્રૂજે થર્રર ઠસ્સ !

- રમણલાલ સોની

સમાચાર વાંચો :

- ☺ વડોદરામાં ખૂબ તાપ પડ્યો, તળાવમાં લાગી આગ. પાણી સુકાવા લાગ્યું અને બધી માછલીઓ જીવ બચાવવા ઝાડ પર ચડી ગઈ.
- ☺ લાલાભાઈના લગ્નમાં થાળીમાંથી લાડુ ઊડ્યા અને ડાલાભાઈના ઘરમાં ઘૂસી, ગોદડાં ઓઢીને સૂઈ ગયા.
- ☺ પોપટે પૃથ્વીની ચાર ગડી કરી, વિમાનમાં મૂકી પછી વિમાનને પાટા ઉપર દોડાવી મૂક્યું.
- ☺ આવતીકાલે શાળામાં પાંદડાંની પૂરીને પાણીમાં તળીતળીને સૌને પેટ ભરીને જમાડવામાં આવશે. કોઈ પણ બાળકે પોતાનું પેટ ઘરે ભૂલીને આવવું નહીં.

ચોર્યાશી

વાર્તા વાંચીએ...

વર્ગમાં આરોહ અવરોહયુક્ત ભાવવાહી શૈલીમાં વાર્તા કહેવી. શિક્ષકે આ વાર્તામાં પૂછવાના પ્રશ્નો કૌંસમાં આપેલા છે.

ગોરિયો ગૂમ ?

એક નાનકડું ગામ. ગામમાં સોમાભાઈ નામના ખેડૂત રહે. તેમની પાસે બે બળદ. એકનું નામ કાળિયો અને બીજાનું ગોરિયો. બંને બળદ એમને ખૂબ વહાલા.

માર્ચ મહિનો આવ્યો. બાજરી વાવવાનો સમય થયો. વાવણી માટે પહેલાં ખેતર ખેડવું પડે. સોમાભાઈ પોતાનું ખેતર ખેડવા બંને બળદ લઈને ગયા. અડધું ખેતર ખેડ્યું અને બપોર થઈ. સોમાભાઈ તો ભાતું ખાઈને આરામ કરવા સૂતા.

જાગીને જોયું તો બે બળદમાંથી એક બળદ ગાયબ ! ખેતરમાં કાળિયો જ હતો, ગોરિયો તો દેખાયો જ નહીં. ખેતરમાં ઘણું શોધ્યો પણ ગોરિયો ક્યાંય ન જડ્યો.

પંચાશી

(ગોરિયો ક્યાં ગયો હશે ?)

બાજરી વાવતી વખતે પણ સોમાભાઈએ તો ગોરિયાને શોધ્યો પણ ગોરિયો ક્યાંય ન જડ્યો. બાજરી ઊગીને મોટી થઈ. સોમાભાઈ તો રોજ ખેતરે આવે, બાજરી જોઈને હરખાય અને આખા ખેતરમાં ફરી ફરીને જુએ, ‘ક્યાંક મારો ગોરિયો નજરે ચડે !’ પણ ગોરિયો ન જડ્યો.

(એ ગોરિયો ક્યાંથી મળશે ?)

બાજરી પાકી ગઈ. ઊભી બાજરીનાં ડૂંડાં લણતાં લણતાં પણ ગોરિયો ન જડ્યો. ડૂંડાંમાંથી બાજરીના દાણા છૂટા પાડ્યા, ચાળણીથી ચાળ્યા, તગારાંમાં ભર્યા, કોથળા ભરીને ઘરે લાવ્યા પણ ગોરિયો ન જડ્યો તે ન જ જડ્યો.

કોથળામાંથી બાજરી કાઢી, ફરીથી સાફ કરીને ઘંટીમાં દળી, રોટલા બનાવતાં પહેલાં બાજરીનો લોટ ચાળણીથી ચાળી જોયો. તોય ગોરિયો ન જડ્યો તે ન જ જડ્યો.

સોમાભાઈને તો સતત ગોરિયાના જ વિચાર આવ્યા કરે. મારો ગોરિયો ક્યાં ગયો હશે ને શું કરતો હશે? ઘરના બીજા સભ્યો પણ ગોરિયાની ચિંતા કરતા હતા.

નવી બાજરીના પહેલા રોટલા તૈયાર થયા. સરસ મજાના ગરમાગરમ મોટા મોટા રોટલા ! સૌ સાથે જમવા બેઠાં.

(તમને લાગે છે કે ગોરિયો મળશે ?)

સૌની થાળીમાં રેવાબહેને એક એક રોટલો મૂક્યો. સોમાભાઈની દીકરી સપનાને કોપટી બહુ ભાવે.

તેણે હળવેકથી રોટલાની કોપટી ખોલી અને એકાએક મોટેથી ચીસ પાડી : ‘બાપુઉઉ..... આપણો ગોરિયોઓઓ.....!’. સોમાભાઈએ તો થાળી ધકેલીને કૂદકો માર્યો ને કોપટી નીચે જોયું તો ગોરિયો નિરાંતે બેઠો બેઠો વાગોળતો હતો !

સોમાભાઈ તો નાયવા માંડ્યા : ‘મળી ગયો.. મળી ગયો.. મારો વહાલો ગોરિયો મળી ગયો..!’

કહો :

આખી વાર્તામાં તમને ક્યારે બહુ હસવું આવ્યું ?

ચાલો હસીએ :

૧. મોટું બગાડીને હસો.
૨. જુદાંજુદાં પ્રાણીના ચાળા પાડીને હસો. (જેમ કે, મ્યાઉં બોલતાં બોલતાં હસવું.)
૩. ગાંડાની જેમ હસો.
૪. કોઈ ગલીપચી કરે તેવું હસો.
૫. તમારા પપ્પા કે મમ્મીની જેમ હસો.

વાંચો અને હસો.

(કૌંસમાં આપેલી રીતે હસો.)

૧. ઝાડ પરથી કીડી પડી તો નીચે હાથી દબાઈ ગયો. (હી હી હી)
૨. ઊડતાં ઊડતાં કાગડો એક આંખ બંધ કરી અડધું ઊંઘી ગયો. (હો હો હો)
૩. પતંગે દોરી છોડવા માટે ફીરકીને મિસ્ડકોલ કર્યો. (હૂ હૂ હૂ)
૪. મેં તો ડબ્બામાંથી “કંઈ નહીં” કાઢીને પેટ ભરીને ખાધું. (હી હી હી)
૫. કીડીએ હાથીનું શર્ટ પહેરી લીધું. (હા હા હા)
૬. મચ્છરે માઈકમાં ગીત ગાયું. (હી હી હી)
૭. બળદે ખાવા માટે ઘાસનું તણખલું તોડ્યું તો તેના ઉપર સોમાભાઈ બેઠા હતા. (હા હા હા)

વાતચીત :

૧. સોમાભાઈના બંને બળદનાં નવાં નામ પાડો.
૨. ગોરિયો શોધવા માટે સોમાભાઈએ ક્યારે ક્યારે તપાસ કરી ?
૩. છેલ્લે ગોરિયો ક્યાંથી મળ્યો ?
૪. ગોરિયો મળ્યો તે તમને સાચું લાગે છે કે ગપ્પું ?
૫. ગોરિયો ક્યાંથી મળ્યો હોત તો તમને સાચું લાગત ?

સત્યાશી

પહેલાં કહો, પછી લખો :

૧. વાવણી પહેલાં શું કરવું પડે ?

૨. ખેડૂતે જાગીને શું જોયું ?

૩. ગોરિયો રોટલાને બદલે ક્યાંથી મળ્યો હોત તો પણ તમને તે ગપ્પું જ લાગ્યું હોત ?

વાર્તામાં જે સૌથી પહેલાં થયું તે પહેલા નંબરે પછી થયું તે બીજા નંબરે એમ પાંચેય વાક્યો ગોઠવીને ફરીથી લખો.

૧. બાજરીના દાણા છૂટા પાડ્યા.

૧.

૨. સોમાભાઈએ અડધું ખેતર ખેડ્યું.

૨.

૩. ગોરિયો રોટલામાં બેઠો હતો.

૩.

૪. બે બળદમાંથી ગોરિયો ગાયબ !

૪.

૫. બાજરાનો રોટલો તૈયાર થયો.

૫.

૬. ખેતરમાં બાજરી વાવી.

૬.

● ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : દોઢ ફૂટની દાઢી ને ચાર ફૂટની ચોટલી

વાંચો :

અલી - આ બસ કેટલી ધીમી ચાલે છે !

કિશન - ક્યારે ઘરે પહોંચીશું આપણે ?

અલી - અરે, બસ કરતાં તો આપણે ઝડપથી દોડતાં હોઈશું.

ઈચ્છાશી

કિશન- તો પછી ચાલ ને, બસને ખીસામાં મૂકી દોડતાં દોડતાં ઘરે પહોંચી જઈએ.

અલી - પણ મારું ખીસું તો ફાટેલું છે.

કિશન- ઓહ ! તો તો તેમાંથી બસ નીચે પડી જશે.

અલી - એક કામ કર, બસને તારા લંચ બોક્સમાં મૂકી દે.

કિશન- હા.. હા.. હા..

જોડો : ભીમકુમારનાં કામ

ભીમકુમાર બ્રશ કરે છે.

ભીમકુમાર કસરત કરે છે.

ભીમકુમાર કપડાથી ચાંદો સાફ કરે છે.

ભીમકુમાર બસ ચલાવે છે.

ભીમકુમાર પાળેલા હાથીને પાણી પિવડાવે છે.

પાંચીકડાં ગાઓ :

હું તો ગ્યો'તો અમદાવાદ

ને ત્યાંથી લાવ્યો બૂટ

નેવ્યાશી

એ તો હતો કાળો કૂતરો
ને થઈ ગયો મોટો ઊંટ

- કે અમે બાલુડાં પાંચીકડાં ગાઈએ
ને શેરડી-ખજૂર ખાતાં જઈએ...!

એ... ચૂલા ઉપર ઉંદરડી,
કરકર મીઠું ખાય...
પૂંછડી ઝાલી પછાડીએ તો
રૂપિયા ખનનન થાય.

- કે અમે બાલુડાં પાંચીકડાં ગાઈએ
ને શેરડી-ખજૂર ખાતાં જઈએ...!

એ... ચૂલામાં ઊંચ્યો આંબો
ને આંબે આવ્યાં બોરાં...
બોરાં વીણી ખાધાં ત્યાં તો
ખડખડ હસ્યાં છોરાં

- કે અમે બાલુડાં પાંચીકડાં ગાઈએ
ને શેરડી-ખજૂર ખાતાં જઈએ...!

● સાચું હોય તેનું ગપ્પું બનાવો, ગપ્પું હોય તેનું સાચું બનાવો :

૧. ઊડતાં ઊડતાં બગલો થાકી ગયો, તો પોતાની જ પાંખ પર સૂઈ ગયો. (ગપ્પું)

● ઊડતાં ઊડતાં બગલો થાકી ગયો, તો પોતાના માળામાં જઈ સૂઈ ગયો. (સાચું)

૨. કીડીના પગ નીચે હાથી દબાઈ ગયો. ( )

● ( )

૩. આકાશમાંથી દૂધપાકનો વરસાદ વરસ્યો. ( )

● ( )

૪. પંખીઓ આકાશમાં ઊડે છે. ( )

● ( )

નેવું

૫. ખિસકોલીએ મારું બિસ્કિટ લીધું. ( )

●

 ( )

૬. મેં આજે સવારે દૂધ સાથે અંધારું ખાધું. ( )

●

 ( )

૭. મેં આંખા પરથી ચોકલેટ તોડીને ખાધી. ( )

●

 ( )

૮. ઉંદરભાઈએ બિલાડીને લાફો માર્યો. ( )

●

 ( )

૯. મને મચ્છર કરડે છે. ( )

●

 ( )

● ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : દોઢ ફૂટની દાઢી ને ચાર ફૂટની ચોટલી

આગળથી વાંચો - પાછળથી વાંચો :

કાકા	કડક	નમન	તરત	મલયાલમ
મામા	સરસ	નયન	મલમ	નવજીવન
દાદા	દરદ	મરમ	કથક	કલકકલક
નાના	કનક	નવીન	સારસા	

મોટેથી વાંચો :

વિદ્યાર્થીઓને બે જૂથમાં વહેંચી વારાફરતી એક-એક શબ્દ મોટેથી સમૂહમાં બોલવા કહો.

એકાણું

પહેલું જૂથ	બીજું જૂથ
ગીત	સંગીત
ગંધ	સુગંધ
વાસ	નિવાસ
માન	અપમાન
નંદન	અભિનંદન
ગુણ	અવગુણ
મંત્રી	ઉપમંત્રી
દેશ	પ્રદેશ
ટેવ	કુટેવ
લેખન	સુલેખન
જ્ઞાન	વિજ્ઞાન

મોટેથી વાંચો અને કહો શું લખ્યું છે ?

૧. ચઆ ચગાયચ ચછે.
૨. ચતે ચઘાયસ ચખાયચ ચછે.
૩. ચગાયચ ચદૂચધ ચઆચપે ચછે.
૪. ચમચને ચદૂચધ ચભાયવે ચછે.

વધારાના અક્ષરો દૂર કરી ફરીથી લખો :

૧. આઆ આદુકાન આછે.

૨. માચરું નાયમ નીચલું હચતું.

૩. બાજસુરીનો રોટસુલો તૈયાસુર થયોસુ.

બાણું

૪. પ્રગોવ્રરીત્રયો, પ્રરોવ્રટત્રલોમાં પ્રબેવ્રઠો પ્રહવ્રતો.

●

૫. શાહુંડી શાબીકજાડી શાધોકરણમાંડી શાભકણુંડી શાહુંડી.

●

૬. ચકૂચતચરોચદોચડેચછે.

●

● સૂચના મુજબ કરો :

૧. ‘ક’થી શરૂ થતા શબ્દો યાદ કરીને લખો.

કેરી

કાગળ

કાકા

કાળું

કાપી

કાચ

કાલ

આ શબ્દોમાંથી ઉદાહરણ મુજબ વાક્ય બનાવી આગળ વધારો.

- કાકાએ કેરી કાપી.
- કાકાએ કાગળથી કેરી કાપી.
- કાકાએ કાગળથી કાચની કેરી કાપી.

●

●

ત્રાણું

૨. ‘પ’થી શરૂ થતા શબ્દો યાદ કરીને લખો.

‘પ’થી શરૂ થતા શબ્દોથી વાક્ય બનાવી આગળ વધારો.

૩. ‘મ’થી શરૂ થતા શબ્દો યાદ કરીને લખો.

‘મ’થી શરૂ થતા શબ્દોથી વાક્ય બનાવી આગળ વધારો.

ચોરાણું

ટુકડા ભેગા કરી વાક્ય બનાવો :

૧.

પંખી ટહુકે છે

ઝાડ ઉપર

૨.

આકાશમાં ચગે છે

પતંગ ઊંચે

૩.

કોથળામાંથી

કાઢી

બાજરી

૪.

નહીં

ગોરિયો તો

દેખાયો જ

૫.

કોપટી તોડી

સપનાએ

રોટલાની

૬.

મળી ગયો

વહાલો

મારો

ગોરિયો

● ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : દોઢ ફૂટની દાઢી ને ચાર ફૂટની ચોટલી

શબ્દના રંગે વૃક્ષને રંગો :

થડ, મૂળ, ડાળી, પાન, ફળ, ફૂલ

પંચાણું